

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Харківський національний автомобільно-
дорожній університет**

у співпраці з

Lodz University of Technology
(м. Лодзь, Польща)

ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України»
Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту
(м. Львів, Україна)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»
(м. Харків, Україна)

Державний біотехнологічний університет
(м. Харків, Україна)

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ
ТА ЕКОНОМІКО-ФІНАНСОВИЙ
ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ
СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

МАТЕРІАЛИ

**II Міжнародної науково-практичної конференції,
Україна, м. Харків, 02 листопада 2022 р.**

Збірник наукових праць

ХНАДУ, 2022

УДК 657:336.2:338.2

*Конференція зареєстрована в УкрІНТЕІ, посвідчення № 927 від 23.11.2021 р.
Друкється за рішенням Вченої ради факультету управління та бізнесу
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,
протокол № 3 від 17.10.2022 р.*

Організаційний комітет:

- Богомолів В.О.** д-р техн. наук, професор, ректор, ХНАДУ (голова оргкомітету)
Дмитрів І.А. д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
- Шевченко І.Ю.** д-р екон. наук, професор, декан факультету управління та бізнесу, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
- Ковальова Т.В.** канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування, ХНАДУ (заступник голови оргкомітету)
- Качмарек Л.
(Kaczmarek Ł.)** dr hab. inż., prof., Vice Dean for Full Time Degree Programmes, Faculty of Mechanical Engineering, Lodz University of Technology; Head of the Research Groups Space Engineering and Functional Materials; Vice President of the Association of Polish Inventors and Rationalizers; Co-founder of a spin-off company Advanced Graphene Products Sp. z o. o. (м. Лодзь, Польща)
- Маренич Т.Г.** д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Державний біотехнологічний університет (м. Харків)
- Беляєва Л.А.** канд. екон. наук, доцент, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування, ННІ «Каразінський банківський інститут» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
- Воляник Г.М.** канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту ННІ екологічної економіки і менеджменту ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України» (м. Львів)
- Маліков В.В.** д-р наук з держ. упр., професор кафедри обліку і оподаткування, ХНАДУ
- Болдовська К.П.** канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, ХНАДУ (відповідальний секретар)

Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід : збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 02 лист. 2022 року). Харків : ХНАДУ, 2022. 232 с.

Матеріали конференції будуть корисні для науково-педагогічних працівників, науковців, представників сфери державного управління, практичних працівників, а також аспірантів і здобувачів вищої освіти у галузі обліку і оподаткування, фінансів, економіки, підприємництва, менеджменту.

Матеріали опубліковані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надано в рукописах, та залишає за собою право не поділяти погляди авторів на ті чи інші питання, що розглянуті в рамках науково-практичної конференції.

© колектив авторів
© ХНАДУ, 2022

ЗМІСТ

1. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ І РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Беляєва Л.А., Брєславаць А.М. Особливості обліку розрахунків з контрагентами в період воєнного стану	7
Волошко Т.В., Хорошилова І.О. Особливості організації обліку готової продукції	10
Воляник Г.М. Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства інформацією про запаси у відповідності до міжнародних та національних стандартів обліку	14
Дорошенко М.А., Уламбаяр Ц., Болорхуу Т. Визначення дебіторської заборгованості у національних і міжнародних стандартах бухгалтерського обліку	19
Колєсніченко А.С. Порівняльна характеристика форми фінансової звітності «баланс» для малих та середніх суб'єктів господарювання	22
Кравченко О.В., Кобець Т.О. Проблеми обліку заробітної плати на підприємствах	25
Московчук А.Т., Дорош В.Ю. Використання методу логарифмування в аналітичному дослідженні доходів	27
Пеняк Ю.С., Марков Р.В. Особливості управління запасами в умовах воєнного стану в Україні	30
Приймак С.В. Роль інформації в організації аналітичних досліджень бізнесу	33
Юсковець І.М. Ефективність використання оборотних активів на прикладі ТОВ «Нова пошта»	37

2. ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА І ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Вербицька В.І., Якушкіна В.Р., Олефіров Д.Г. Актуальність та необхідність вдосконалення прогностичної аудиторської діяльності	41
Джалова-Фісун О.С. Особливості облікової політики бюджетної установи	46
Кравченко О.В., Бага А.В., Дмитренко А.В. Теоретичні засади оподаткування сільськогосподарських підприємств	49

<i>Маліков В.В.</i> Місце та роль податків на доходи громадян у податковій системі держави	‘53
<i>Маліков В.В.</i> Формування та сучасний стан податкової системи України	58
<i>Монастирук М.В.</i> Вплив запровадження воєнного стану на оподаткування суб’єктів малого бізнесу	65
<i>Овчарова Н.В., Сенченко А.С.</i> Формування облікової політики щодо забезпечень для цілей оподаткування	69

3. СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ОДИНИЦЯМИ

<i>Білошанка В.С.</i> Система продажів банківських продуктів як функціональний напрямок управління банком	73
<i>Бочарова Н.А., Бук О.В.</i> Оцінка функціонування СОБ	77
<i>Вербицька В.І., Надвіренко А.Д.</i> Управління оборотним капіталом підприємства	81
<i>Zhmai A., Shkurateniuk N.</i> Comparative description of risk-management standards COSO and FERMA	86
<i>Забедюк М.С.</i> Фінансовий потенціал підприємства: сутність, функції та фактори впливу	89
<i>Леонтьєва Л.В., Леонтьєв Р.В.</i> Управління і контроль за фінансами під час воєнного стану	91
<i>Мошківський В.В.</i> Інструменти фінансового управління	95
<i>Нужна О.А.</i> Економіко-математичне моделювання в управлінні фінансовими результатами сільськогосподарських підприємств	98
<i>Шаповал І.А.</i> Політика інвестиційної діяльності у державному секторі економіки	101

4. МЕНЕДЖМЕНТ ЗМІН НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ АСПЕКТИ

<i>Близнюк А.О., Власов Б.О., Окомельченко В.А., Загоруйко В.С.</i> Поняття та принципи побудови організаційних структур управління	105
<i>Герасимчук В.Г., Андрос С.В.</i> Пріоритети відновлення та розвитку реального сектору економіки України	110

<i>Долгих Я.В.</i> Особливості формування вхідних та вихідних показників об'єктів господарювання, ефективність яких оцінюється методом DEA	114
<i>Zhmtai A., Cherneva A.</i> Features of doing business as a wakaresaseya	116
<i>Нестеренко В.Ю., Мороз А.Р., Тарянік Ю.С.</i> Конкурен-тоспроможність підприємства: дослідження сутності поняття	121
<i>Федотова І.В., Мезенцева Є.В.</i> Використання бенчмаркінгу для підвищення конкурентоспроможності підприємства	125
<i>Федотова І.В., Скалозубов О.О.</i> Основні аспекти формування взаємовідносин АТП з персоналом	129
<i>Хорошилова І.О., Качмарек Л., Мошківський В.В.</i> Найбільш поширені моделі менеджменту змін	133

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

<i>Дєвочко О.А.</i> Правові засади розвитку підприємства: проблеми і перспективи реформування	138
<i>Джалова-Фісун О.С.</i> Нормативне регулювання бюджетного обліку в Україні	142
<i>Ковальова Т.В., Бойченко А.Є.</i> Про нормативну-правову базу при обліку розрахунків з постачальниками	144
<i>Костяниця Д.О.</i> Нормативно-правова база як підґрунтя забезпечення розвитку підприємництва	149
<i>Леонтьєва Л.В.</i> Фінансовий контроль вищих органів державної влади під час воєнного стану	153
<i>Перунова О.М.</i> Нормативно-правове забезпечення розвитку юридичної особи	159
<i>Половко А.В.</i> Організаційно-регулятивні аспекти бухгалтерського обліку в Україні проблеми і перспективи	167
<i>Токаренко К.В.</i> Теоретичні аспекти сутності сільськогосподарських підприємств та їх видів	171

6. ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

<i>Бєлов Л.О.</i> Історія розвитку обчислювальної техніки та інформаційних систем і технологій у контексті модернізації бухгалтерської справи	176
<i>Мошківський В.В., Вербицька В.І.</i> Роль бухгалтера в умовах цифрової економіки	179
<i>Новикова Д.А.</i> Оптимізація аудиту та бухгалтерського обліку в Україні за допомогою технології блокчейн	184
<i>Глуцкевич Н.В.</i> Варіанти цифровізації обліку в Україні	186

7. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

<i>Бабіч В.Є.</i> Завдання бухгалтерського обліку в сучасних умовах	189
<i>Бондар М.В.</i> Сутність та види поліпшення та ремонту основних засобів	192
<i>Вербицька В.І., Кисіль В.В., Рочева Г.В.</i> Удосконалення правлінського обліку в частині розподілу накладних витрат підприємства	196
<i>Дорошенко М.А., Болдовська К.П.</i> Дебіторська заборгованість: теоретичні аспекти визначення	201
<i>Дрюк Т.М.</i> Основи обліку, аналізу і аудиту екологічних витрат підприємств	206
<i>Івакін В.О., Хорошилова І.О.</i> Нововведення в обліку дебіторської заборгованості	208
<i>Ковальова Т.В., Шрамкова Н.А.</i> Дослідження визначення «запаси» для цілей бухгалтерського обліку	212
<i>Макогон В.Д.</i> Трансформаційні процеси у системі державних фінансів в умовах воєнного стану	218
<i>Нестеренко І.В.</i> Екологічне оподаткування як основа сталого розвитку	220
<i>Ситнікова К.О., Хорошилова І.О.</i> Аспекти обліку виробничих запасів та шляхи його покращення	224
<i>Христенко А.О., Проскура А.С., Лівенцова Я.О.</i> Науково-методичні засади організації соціально орієнтованого бухгалтерського обліку	228

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ

*Овчарова Н.В., канд. екон. наук
Сенченко А.С., здобувач вищої освіти
Сумський державний університет*

Облікова політика в частині оподаткування формується виходячи з принципу послідовності застосування норм і правил Податкового кодексу України.

При виборі елементів облікової політики, що впливають на формування податкового прибутку, суттєве значення мають методичні облікові прийоми стосовно обліку резервів та забезпечень.

У МСБО 37 підкреслюється, що забезпечення слід визнавати, тільки якщо:

- підприємство має теперішню заборгованість (юридичну або конструктивну) внаслідок минулої події;

- ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде потрібним для погашення заборгованості;

- можна достовірно оцінити суму заборгованості.

Відображення в балансі забезпечень залежить від визнання їх як забезпечення або непередбачені зобов'язання.

Додамо, що МСБО 37 зазначає, що підприємство не повинно визнавати непередбачене зобов'язання, як зобов'язання в Балансі за однією з двох причин:

- заборгованість є можливою, швидше ніж теперішня, тобто це не зобов'язання;

- заборгованість є теперішньою, але не виконуються критерії визнання для забезпечення, тобто це зобов'язання, але критерії визнання для зобов'язання не дотримуються.

За правилами бухгалтерського обліку та відповідно до НПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» суб'єкти господарювання повинні закріпити в Наказі про облікову по-

літику механізм створення резерву сумнівних боргів зо одним із методів:

– застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості – величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів;

– застосування коефіцієнта сумнівності – величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

У разі якщо підприємство вважає за доцільне використати другий метод в наказі повинно бути обґрунтовано порядок розрахунку коефіцієнту сумнівності (визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення; визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років).

При цьому необхідно звернути увагу на те, що відповідно до вимог пп. 139.2.1 ПКУ на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО або МСФЗ відбувається збільшення фінансового результату до оподаткування. Зменшення ж фінансового результату до оподаткування відбувається тільки тоді, коли здійснюється коригування у бік зменшення резерву сумнівних боргів.

При цьому підприємства можуть списати частину резерву на зменшення фінансового результату до оподаткування але лише на суму списання активу, який відповідає ознакам, визначеним ст. 14 ПКУ:

Так, у податковому обліку безнадійною заборгованістю є:

– заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;

– актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією;

– прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості;

– заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха, підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;

– заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією;

– інші заборгованість визначена ПКУ.

Якщо ж сума дебіторської заборгованості, що не відповідає цим ознакам, була списана у фінансовому обліку на витрати, то в податковому -її необхідно віднести на збільшення фінансового результату до оподаткування.

Таким чином, уникнути розбіжностей в коригуванні заборгованості можна за умови, якщо підприємства будуть визнавати в обліку за витрати лише безнадійну заборгованість, що відповідає вимогам визначеним ст. 14 ПКУ і ці аспекти також знайдуть свої відображення в обліковій політиці.

Щодо резервів на оплату відпусток працівникам, то їх створення передбачено п. 13 НПСБО 11 «Зобов'язання», відповідно до якого забезпечення це зобов'язання з невідзначеними сумою або часом погашення на дату балансу. При цьому суми створених забезпечень в загальному випадку визнаються витратами.

Порядок коригування фінансового результату на різниці, що виникають при формуванні забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат ст. 139 Кодексу в якому визначено, що фінансовий результат до оподатку-

вання збільшується на суму витрат на формування резервів та забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечень на відпустки працівникам та інші виплати, пов'язані з оплатою праці, та резервів, визначених ст. 139) згідно з НПСБО або МСФЗ.

Отже, суб'єкти господарювання можуть та повинні прописувати в Наказі про облікову політику методичку створення забезпечення (резерву) відпусток та інших виплат пов'язаних з оплатою праці, оскільки фінансовий результат до оподаткування, сформований відповідно до НПСБО, не коригується на суму витрат на формування такого забезпечення (резерву) та на суму витрат, які відшкодовані за його рахунок.

Перелік посилань:

1. НПСБО 11 «Зобов'язання» : затв. наказом М-ва фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

2. МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

3. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. НПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» : затв. наказом М-ва фінансів України від 08 жовт. 1999 р. № 237. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

5. Овчарова Н. В., Кравченко О. В. Облікова політика для цілей оподаткування: теоретичні та методичні засади формування. *Розвиток підприємництва в Україні: теорія, методологія та практика*: монографія / під ред. д-ра екон. наук, професора О. О. Непочатенко. Умань : Видавець «Сочінський», 2017. С. 115–127.